

Které typy stanovišť a biotopů s vazbou na vody má smysl sledovat a hodnotit v parametrech vodního prostředí?

Pavel Rosendorf a kol.

Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i.

Workshop Centra Voda a DivLand

6. prosince 2023, Konferenční centrum VÚV TGM, v. v. i., Praha

T A Tento projekt je spolufinancován se státní podporou
Technologické agentury ČR a Ministerstva životního
prostředí v rámci **Programu Prostředí pro život**.
Č R

www.tacr.cz www.mzp.cz

Program **Prostředí pro život**

Které typy stanovišť a biotopů s vazbou na vody má smysl sledovat a hodnotit v parametrech vodního prostředí?

Analýza EVL zařazených do Registru

- ✓ K roku 2019 bylo v Registru chráněných oblastí zařazeno celkem 302 evropsky významných lokalit, kde předmětem ochrany je nejméně jeden typ stanoviště s vazbou na vodu.
- ✓ V těchto EVL je nejčastěji předmětem ochrany 1 typ stanoviště s vazbou na vodu. Maximální počet typů stanovišť je vázán zejména na rozsáhlé EVL. Nejvyšší počet typů stanovišť je v EVL Šumava (11).

Četnosti typů stanovišť v EVL	Počty EVL
1	157
2–3	93
4–5	41
> 6	11

Foto: P. Rosendorf

Které typy stanovišť a biotopů s vazbou na vody má smysl sledovat a hodnotit v parametrech vodního prostředí?

Analýza EVL zařazených do Registru

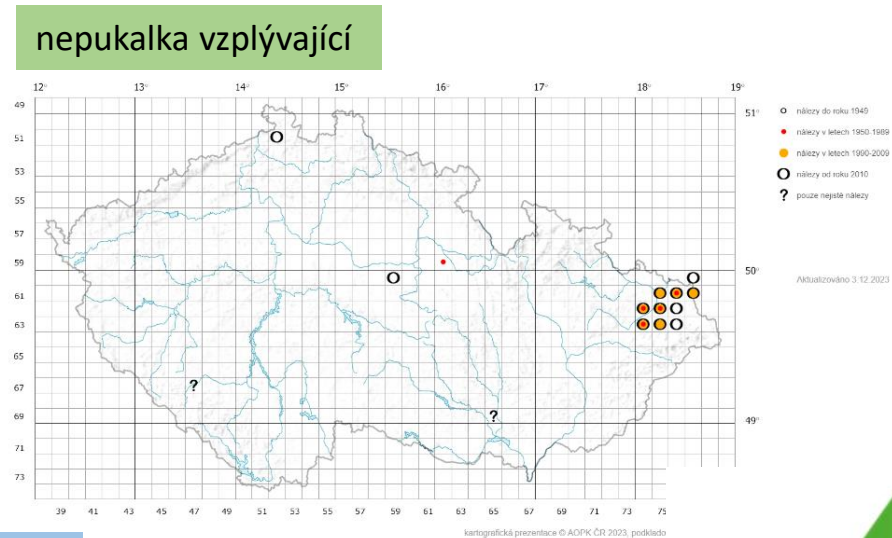
- ✓ Typy stanovišť s přímou vazbou na stojaté nebo tekoucí vody (**v tabulce červeně**) jsou přítomny ve 162 EVL.
- ✓ Typy stanovišť, u kterých je výskyt vhodných lokalit pro odběr vzorků vody možný (**prameniště, rašeliniště, vrchoviště**), jsou přítomny ve 206 EVL.
- ✓ V ostatních typech stanovišť nelze očekávat vhodné podmínky pro odběr vzorků vody bez použití speciálních metod (zakopané perforované sondy apod.)

Kód stanoviště	Popis stanoviště	Počet EVL
91E0*	Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy - prioritní stanoviště	96
7140	Přechodová rašeliniště a třasoviště	72
6410	Bezkolencové louky na vápnatých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách	62
3150	Přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu <i>Magnopotamion</i> nebo <i>Hydrocharition</i>	52
91D0*	Rašelinný les - prioritní stanoviště	43
9410	Acidofilní smrčiny (<i>Vaccinio-Piceetea</i>)	37
3260	Nížinné až horské vodní toky s vegetací svazů <i>Ranunculion Fluitantis</i> a <i>Callitricho-Batrachion</i>	35
3140	Tvrdé oligo-mezotrofní vody s bentickou vegetací parožnatek	31
3130	Oligotrofní až mezotrofní stojaté vody nížinného až subalpínského stupně kontinentální a alpínské oblasti a horských poloh jiných oblastí ...	30
91F0	Smíšené lužní lesy s dubem letním ... podél velkých řek atlantské a středoevropské provincie	29
7220*	Petrifikující prameny s tvorbou pěnovců (<i>Cratoneurion</i>) - prioritní stanoviště	27
7110*	Aktivní vrchoviště - prioritní stanoviště	23
7230	Zásaditá slatiniště	20
3160	Přirozená dystrofní jezera a tůňe	14
9190	Staré acidofilní doubravy s dubem letním (<i>Quercus robur</i>) na písčitých pláních	12

Které typy stanovišť a biotopů s vazbou na vody má smysl sledovat a hodnotit v parametrech vodního prostředí?

Vztah stanoviště – biotop – druh

✓ Protože typy stanovišť v EVL jsou často definovány velmi obecně a mohou obsahovat více typů biotopů s rozdílnými nároky na stav vodního prostředí, je nezbytné v případě hodnocení stanovišť odkazovat i na typ biotopu a případně rovnou i na citlivé diagnostické druhy.

Stanoviště:

Přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu *Magnopotamion* nebo *Hydrocharition* (3150)

Další biotopy tohoto stanoviště:

Porosty s:

- voňankou žabí – V1A
- řezanem pilolistým – V1B
- bublinatkami jižní a obecnou – V1C
- aldrovandkou měchýřkatou – V1E
- ostatní porosty – V1F
- bez ochranářsky významných makrofyt – V1G

Biotop:

Porosty s nepukalkou plovoucí (*Salvinia natans*) – V1D

Vybrané diagnostické druhy:
nepukalka vzplývající (*Salvinia natans*)
kotvice plovoucí (*Trapa natans*)

Foto: Jan Lukavský

Které typy stanovišť a biotopů s vazbou na vody má smysl sledovat a hodnotit v parametrech vodního prostředí?

Vztah stanoviště – biotop – druh

✓ V případě některých stanovišť je odpovídající biotop pouze jeden, ale rozsah zahrnutých přírodních podmínek je velký. Příkladem je stanoviště 3260 (biotop V4), který pokrývá všechny toky s makrofytní vegetací od nížin do hor.

Stanoviště:

Nížinné až horské vodní toky s vegetací svazů *Ranunculion Fluitantis* a *Callitricho-Batrachion* (3260)

Biotop:

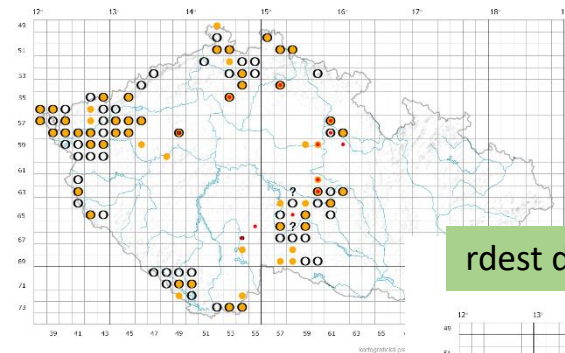
Makrofytní vegetace vodních toků V4

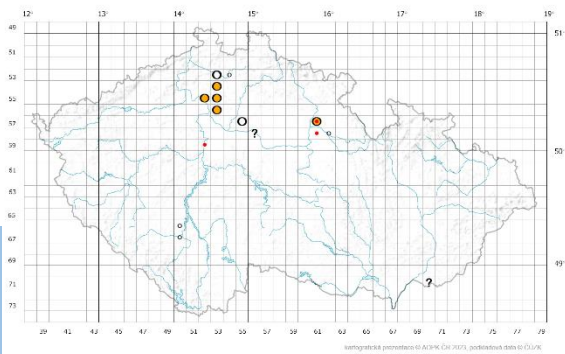
Vybrané diagnostické druhy:

rdest alpský (*Potamogeton alpinus*)
rdest dlouholistý (*Potamogeton praelongus*)
lakušník vzplývavý (*Batrachium fluitans*)
stolístek střídavokvětý (*Myriophyllum alterniflorum*)

rdest alpský y ND OP

rdest dlouholistý

Které typy stanovišť a biotopů s vazbou na vody má smysl sledovat a hodnotit v parametrech vodního prostředí?

Vztah stanoviště – biotop – druh

- ✓ Příklad na kvalitu vody citlivého stanoviště s rozmanitými typy biotopů různých skupin.

Stanoviště:

Oligotrofní až mezotrofní stojaté vody nížinného až subalpínského stupně kontinentální a alpínské oblasti a horských poloh jiných oblastí, s vegetací tříd *Littorelletea uniflorae* nebo *Isoeto-Nanojuncetea* (3130)

Další biotopy tohoto stanoviště:

- vegetace šídlatek (*Isoetes*) – V6
- vegetace letněných rybníků – M2.1
- jednoletá vegetace vlhkých písků – M2.2
- vegetace obnažených den teplých oblastí – M2.3

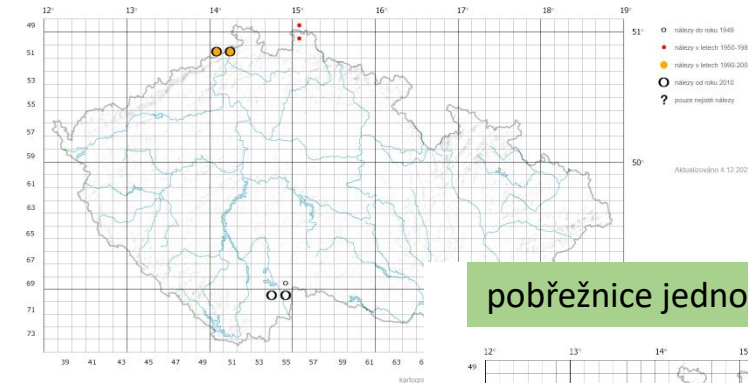
Biotop:

Vegetace vytrvalých oboživelných bylin – M3

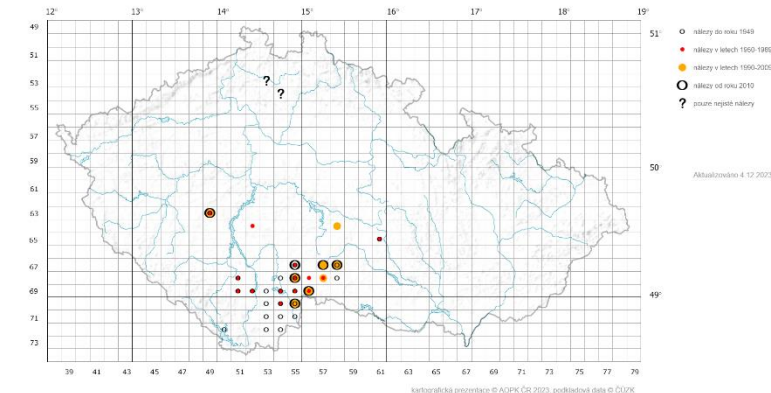
Vybrané diagnostické druhy:

žabníček vzplývavý (*Luronium natans*)
pobřežnice jednokvětá (*Littorella uniflora*)
míčovka kulkonosná (*Pilularia globulifera*)

žabníček vzplývavý

pobřežnice jednokvětá

Které typy stanovišť a biotopů s vazbou na vody má smysl sledovat a hodnotit v parametrech vodního prostředí?

Která stanoviště (biotopy) má smysl sledovat?

- ✓ Smysl má monitorovat jen čistě vodní biotopy trvalého nebo přechodného rázu, kde lze vzorkovat vodu klasickými postupy.
- ✓ Stanoviště je vhodné sledovat prostřednictvím biotopu a pro něj diagnostického/ohroženého druhu, který je citlivý na podmínky vodního prostředí. Výběr vhodných druhů by měl být kombinací diagnostických druhů pro daný biotop a ohroženosti druhů.
- ✓ Přednostně by měly být sledovány druhy ve vodních biotopech oligotrofního, dystrofního nebo mezotrofního charakteru, které jsou nejvíce ohroženy antropogenními vlivy.

Foto: P. Rosendorf

Děkuji vám za pozornost a těším se na vaše dotazy

pavel.rosendorf@vuv.cz, +420 724 903 186

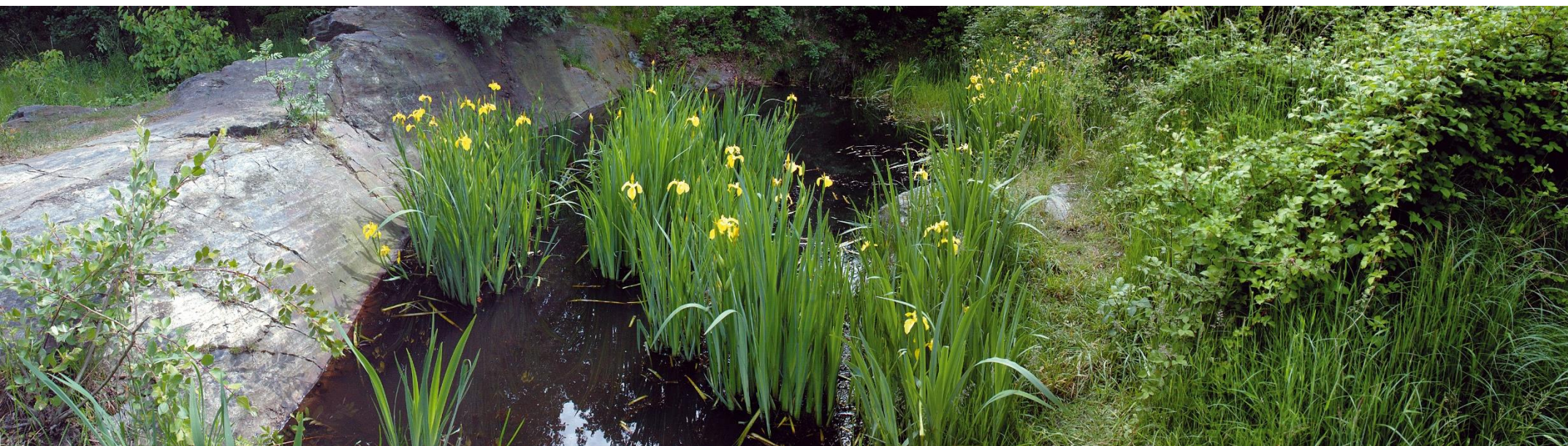

Foto: P. Rosendorf

T A Tento projekt je spolufinancován se státní podporou
Technologické agentury ČR a Ministerstva životního
Č R prostředí v rámci **Programu Prostředí pro život**.
www.tacr.cz www.mzp.cz

Program **Prostředí pro život**

